

**POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA
POŽAREVAC D.O.O.
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE**

BILTEN

Datum : 10.11. 2015.

**Dunavska 91, 12000 Požarevac
Centrala: (012)553-131 ;Fax:553-133; e-mail:pssstig@mts.rs**

Sadržaj:

- **Jesenje duboko oranje-**
(Vlajkovac Jorgovanka, dipl. ing.)
- **Pasuljev žižak-**
(Božanić Monika, dipl.ing.polj.)
- **Opasnost od žitnog bauljara-**
(Jovanović Zvezdana, dipl.ing.)
- **Novi nacrt Zakona o zadrugama-**
(Ana Đorđević, dipl. ing.)
- **Suzbijanje štetočina uljane repice-**
(Dragana Šunderić, dipl.ing. zaštite bilja)
- **Šta treba doneti za pregled na trihinelu -**
(Nenad Vujčić,dipl.ing.)

- **Izveštaj sa STIPS-a o ceni povrća i voća**

- Svi poljoprivredni proizvođači koji imaju višak proizvoda za tržište mogu kontaktirati svog poljoprivrednog savetodavca i objaviti besplatnu ponudu svojih proizvoda na sajtu AGROPONUDA – berza poljoprivrednih proizvod

Jesenje duboko oranje

Od svih vrsta obrade zemljišta, jesenja obrada je od najveće koristi, odnosno od najvećeg uticaja na prinos. Sve ostale obrade zemljišta imaju manji značaj.

Treba jasno odvojiti jesenje oranje parcela posle strnina, u odnosu na oranje parcela na kojima su bile okopavine (kukuruz, suncokret i dr.). Parcele na kojima je izvršeno ljuštenje strništa daleko su lakše za obradu u jesen jer su rastresitije i povoljnije vlažnosti od onih na kojima ljuštenje strništa nije obavljeno.

Okopavine generalno ostavljaju za sobom zemljište u boljem stanju, zbog specifične građe korena, a u toku gajenja okopavina, obavlja se i međuredno kultiviranje i njiva je čistija jer se štiti od korova itd.

Međutim, togom poslednjih godina se javlja i teškoća pravovremenog oranja posle okopavina jer zrenje i berba kasne, tako da je teže doći do pravog momenta za oranje. U svakom slučaju, treba poštovati pravilo da se **ne ore** vlažno zemljište po cenu da nekoliko dana odložimo ovu operaciju. Glavne prednosti što ranijeg jesenjeg oranja su:

- veće nakupljanje i čuvanje zimske vlage jer su zimske rezerve stalan izvor vlage u zemljištu, a naročito ako su "vlage sastavljene" (zimski rezerva sa padavinama tokom vegetacije);
- pri jesenjem oranju gornji sloj zemljišta sa iskvarenom strukturom prevrće se i baca na dno brazde da se odmori i regeneriše, a donji sloj koji je sačuvan od gaženja, sa povećanim sadržajem hranljivih elemenata, baca se na površinu;
- semena korova se jesenjim oranjem premeštaju na veću dubinu sa koje ne mogu da klijaju u proleće;
- tokom zime, pod dejstvom niskih temperatura stvara se fina mrvičasta struktura, koja olakšava pripremu zemljišta u proleće, i omogućava pravovremenu setvu;
- mrvičasta struktura uslovljava i povoljan toplotni i vazdušni režim zemljišta, što omogućava brzo i ujednačeno nicanje useva.

Važno je napomenuti da je poželjno posle jesenjeg dubokog oranja grubo zatvoriti brazde tanjiračom da bi se smanjila površina zemljišta za izmrzavanje, koje će onda biti ravnomernije da bi se sprečilo zadržavanje vode u depresijama i da bi zemljište bilo ravnije, čime će se još olakšati prolećna fina priprema za setvu jarih kultura, naročito onih koje se seju u rano proleće.

NAPOMENA: Obavezno pre jesenjeg oranja, uneti celokupnu količinu preporučenog NPK đubriva i jednu trćinu azotnog đubriva (UREA, KAN) i zaorati.

"Nijedna njivska površina, ne zauzeta s jeseni usevima, ne treba da dočeka proleće u neoranom stanju"(Todorović).

Jorgovanka Vlajkovic, dipl.ing.

Pasuljev žižak

Pasuljev žižak je poreklom iz tropskih i subtropskih područja, a trgovinom se proširio po celom svetu. Pored pasulja, javlja se na semenu grahorice, lupine, sočiva, graška i boba.

Odrasli insekat je dug oko 4 mm, tamno smeđe boje sa svetlim mrljama na pokriocima. Larve su beličasto žućkaste boje. Odrasla larva je duga oko 4 mm.

Sl.1 Pasuljev žižak

Ženke polažu jaja na mahune pasulja. Kada se ispile larve, ubušuju se kroz mahunu u zrno pasulja i tu provode čitav razvoj. Sa zrnom dospevaju u skladište gde nastavljaju svoj razvoj.

Indikator napada pasulja od ove vrste je otvor na zrnju.

Broj generacija pasuljevog žiška zavisi od temperaturnih uslova i godišnje ih obično ima od 3 do 4 generacije u ne grejanim skladištima.

Suzbijanje štetočine u skladištu vrši se na nekoliko načina, zavisno da li se radi o semenskom ili konzumnom pasulju. Semenski pasulj se odmah nakon berbe tretira odgovarajućim insekticidom. Skladišta se moraju očistiti od ostataka starijeg pasulja i preventivno isprskati insekticidima. Za veću količinu konzumnog pasulja izvodi se fumigacija skladišta.

Mogu se koristiti i fizičke metode uništenja štetočine. Pasuljev žižak je osetljiv na niske temperature, na $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$ uginjava za nekoliko sati, dok na $60\text{ }^{\circ}\text{C}$ uginjava za svega pola sata.

U polju se vrši suzbijanje imaga pre polaganja jaja upotrebom sistemskih i kontaktnih insekticida.

Božanić Monika, dipl.ing.polj.

Opasnost od žitnog bauljara

Žitni bauljar se pojavljuje prvenstveno na parcelama gde je predusev pšenica. Štete mogu biti velike u zavisnosti od vremenskih uslova i brojnosti štetočine, a bilo je i godina kada su usevi presejavani. Ova štetočina se redovno javlja u godinama kada u toku jeseni imamo visoke temperature i slabije padavine. Preporuka je da se obrati pažnju na tek iznikle biljke ozime pšenice i ječma na kojima se larve ovog insekta mogu hraniti od septembra do kraja aprila.

Žitni bauljar je insekt veličine 15 mm crne boje sa leđne strane, a smeđe na truhu. Larva je bleđučkaste boje, spljoštenog tela. Ova štetočina ima jednu generaciju godišnje i prezimljava u stadijumu larve. Larve pored strukova žita buše vertikalni hodnik dubine do 40 cm u kome provode veći deo vremena. One, najčešće tokom noći, izlaze na površinu, uvlače i uništavaju lisnu masu, dok odrasli pravi štete u vreme voštane zrelosti pšenice.

Simptomi se lako uočavaju u vidu "nestajanja" mladih biljčica i kasnije dolazi do proređivanja useva. Mlade biljke su sa uništenom lisnom masom koja se uočava kao izgrizeni ostaci mekog dela tkiva. Žilice su sklupčane i takve biljke uglavnom uginu ili daju kržljave izdanke sa slabim ili nikakvim prinosom.

Osnovna mera suzbijanja je pridržavanje plodoreda, skidanje slame sa parcele, rano ljuštenje strništa ili tanjiranje. Suzbijanje se izvodi tretiranjem u jesen ili u proleće kada se uoče prva oštećenja. Prskanje useva se preporučuje čim se posle nicanja ozimih strnih žita utvrdi u proseku 5-6 napadnutih biljaka po 1 m². Od insekticida se mogu upotrebiti kombinacija hlorpirifos + cipermetrin (Nurelle-D, Konzul i dr.) u dozi od 1 l/ha ili bifentrin (Fobos-EC, Talstar 10-EC i dr.) u dozi od 0,5 l/ha.

Slika 1. Proređivanje useva

Slika 2. "Nestajanje" mladih biljčica

Slika 3. Larva

Zvezdana Jovanović, dipl.ing.polj.

Novi nacrt Zakona o zadrugama

Predmet Zakona o zadrugama odnosi se na: pravni položaj zadruge, osnivanje, upravljanje i organe zadruge, sticanje i prestanak statusa zadrugara, imovinu i poslovanje zadruge, fondove i raspodelu dobiti, registraciju zadruge i druga pitanja značajna za položaj i rad zadruge.

Novim nacrtom Zakona o zadrugama u odnosu na važeći Zakon jedna od najznačajnijih izmena je broj zadrugara - osnivača. Pet poslovno sposobnih fizičkih lica mogu osnovati zadrugu, ali to ne mogu biti lica koja žive u zajedničkom domaćinstvu sa osnivačem.

Kada su u pitanju ulozi ili članarine zadrugara, Zakonom je bilo regulisano da oni moraju biti jednaki, međutim novim nacrtom se to pravilo menja. Ulozi zadrugara ne samo da ne moraju biti jednaki, već oni mogu biti novčani i nenovčani. Nenovčanim ulogom smatraju se stvari i prava izražena u novčanoj protivvrednosti. Zadrugar može imati samo jedan ulog u zadrugi i ne može se prenositi pravnim poslom. Na osnovu veličine svog uloga zadrugar učestvuje u raspodeli dobiti u zadrugi.

Predviđeno je da osnovni kapital zadruge iznosi 100 dinara. Zadrugom upravljaju zadrugari, a u odnosu na broj zadrugara, pored Direktora zadruge i Skupštine, osnivaju se Nadzorni i Upravni odbor zadruge.

Važno je naglasiti da kada novi Zakon o zadrugama stupi na snagu, postojeće zadruge i zadrugni savezi nastavljaju da rade na način i pod uslovima pod kojima su upisani u Registar. Međutim u obavezi su da usklade svoju organizaciju, poslovanje i opšte akte s odredbama ovog zakona najkasnije u roku od godinu dana, kada on stupi na snagu.

Ana Đorđević, dipl. ing.prehrambene tehnologije

Suzbijanje štetočina uljane repice

Uljana repica (*Brassica napus L.*) se ubraja u jednu od najznačajnije uljanih kultura na svetu, a poslednjih godina postaje posebno aktuelna sa aspekta proizvodnje tzv. bioobnovljivih izvora energije, biogoriva, biodizela. Gaji se zbog zrna koje može sadržati oko 40-45% ulja i preko 23% belančevina. Kako površine pod ovom kulturom polako osvajaju naše prostore posebna pažnja mora se posvetiti štetočinama koje je prate.

Kako se na teritoriji Braničevskog okruga uljana repica nalazi u feno-fazi tri do pet listova razvijeno posebnu pažnju treba obratiti na sledeće štetne organizme (buvači – *Phyllotreta* spp., repičina lisna osa – *Athalia colibri*, mala repičina pipa - *Ceutorryncus quadridens*, velika repičina pipa – *Ceutorryncus napi*, repičin sjajnik – *Meligetes aeneus*) od bolesti javlja se prouzrokovac sive truleži - *Phoma lingam*.

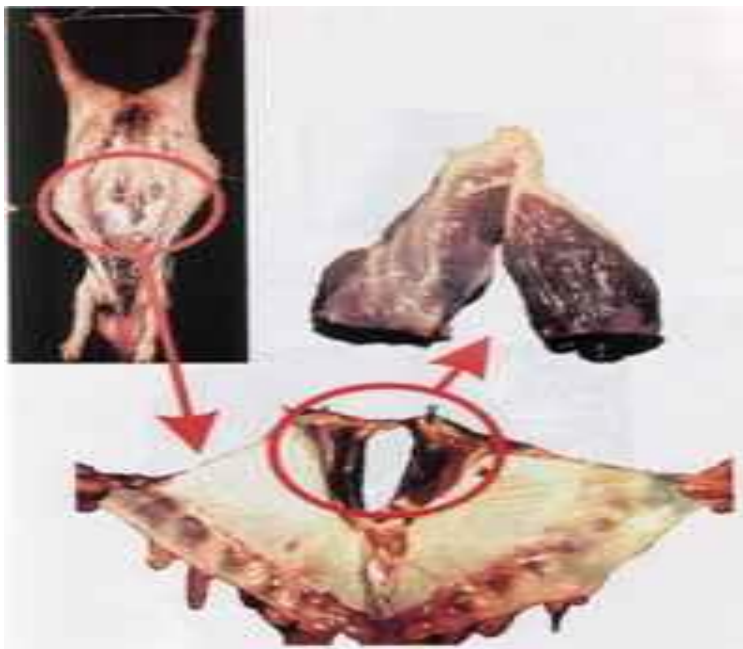
Buvači – štete nanose odrasli insekti (imaga) koji grickaju list (i kotiledone) u vidu jajolikih otvora a u slučaju jačeg napada (pogoduje mu toplo i suvo vreme) list uljane repice može da izgleda kao sito. Pored toga jači napadusporava porast biljaka i povećava osetljivost na izmrzavanje. U slučaju da se na parcelama registruje prisustvo oštećenja od buvača potrebno je utvrditi i % oštećenja lisne mase . Prag štetnosti za primenu insekticida (preparati na bazi piretroida) je 10 % oštećenja lisne mase.

Repičina lisna osa - ova štetočina ima tri generacije godišnje i prezimljava kao pagusenica u zemljištu. Prva generacija je najmanje štetna jer se održava na korovskim biljkama dok druga i treća (posebno treća) prave ozbilne probleme. Jesenja ishrana pagusenica obično traje do kraja septembra i početak oktobra (mada taj period može biti razvučen, odgovara im toplo i suvo vreme), a zatim odrasle pagusenice odlaze u zemljište na prezimljavanje. Kritična vrednost kada treba vršiti suzbijanje je kadasevizuelnim pregledom ustanovi prisustvo 1pagusenice / biljci, ili 50/m². Suzbijanje se izvodi dok su pagusenice manje od 10 mm (zbog manje otpornosti prema insekticidima). Dobre rezultate daju insekticidi iz grupe piretroida (Decis, Fastac, Talstar...).

Dragana Šunderić, dipl.ing.

Šta treba doneti za pregled na trihinelu

Na pregled je najbolje doneti dijafragmu (koren ili rebarni deo). Ako nema dijafragme onda treba doneti deo jezične ili podjezične muskulature, zatim žvakaće ili trbušne muskulature. Sušeno meso i kobasice se pregledaju metodom digestije, i za pregled je potrebno doneti 100 grama ovih proizvoda.

Dokazivanje u stolici za vreme crevne trihineloze retko daje dobre rezultate, zbog čega je mnogo važnije pretražiti ostatke mesa koje je izazvalo zarazu. Uzorak mesa pretražuje se stisnut među dvema staklenim pločama stegnutim šrafovima. Uzorak se pretražuje lupom, te se traže karakteristične vretenaste čaurice veličine oko 0,5 mm sa spiralno savijene. Taj se postupak pretrage naziva trihineloskopijom. Sigurniji rezultati postižu se nagomilavanjem trihinele iz uzorka mesa. Uzorak ispitivanog mesa, naime, iseče se i podvrgne digestiji pomoću pepsina i hloridne kiseline. Takvim se postupkom trihinele iz digeriranog mesa skupljaju na dno te se lako nalaze u mikroskopskom uzorku taloga. Za lečenje trihineloze nema pouzdanog, specifičnog leka. Primena tableta mebendazola i tiabendazola je potrebna da bi se zaustavio crevni ciklus parazita i na taj način sprečilo stvaranje novih larvi. Delovanje ovih lekova na migrirajuće, larve kao i larve koje su već ušle u mišiće, nije sigurno. Osnovno kod trihineloze je mirovanje, a zbog bolova i povišene temperature mogu se davati salicilati. Kod težih kliničkih slika, kod upale srčanog mišića ili mozga i moždanih ovojnica, daju se kortikosteroidi, lekovi koji barem donekle ublažavaju teške slučajeve ove bolesti.

Prevenција bolesti se postiže veterinarskim nadzorom i trihineloskopijom mesa u klanicama, što je u nas i zakonom propisano. Individualni proizvođači mesa, posebno sada za vreme klanja svinja, obvezno bi trebali odneti meso na trihineloskopski pregled kako bi se isključila zaraženost parazitima trihinele. U osnovne mere zaštite na prvome mestu spada dobra termička obrada mesa, pri čemu u svakom njegovu delu temperatura mora preći 80 stepeni Celzijevih, jer tek pri toj temperaturi uginjavaju eventualno prisutne trihinele. Smrzavanjem mesa na minus petnaest stepeni Celzijevih u tri nedelje također se uništavaju ličinke. Kod još nižih temperatura je, naravno, potrebno kraće vrijeme. Tako se u velikim hladnjačama u tu svrhu meso naglo zamrzava na minus četrdeset stepeni. Soljenje, sušenje i dimljenje mesa uništava trihinelu samo ako je propisno učinjeno, tako da vam iskustvo i nije neka prednost.

Nenad Vujčić dipl.ing.

REPUBLIKA SRBIJA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

IZVEŠTAJ ZA POVRĆE - ZELENA PIJACA

Datum prikupljanja podataka: 26/10/2015

Mesto prikupljanja cena: Požarevac

Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko nije drugačije naznačeno.

R.br	Proizvod	Tip ili sorta	Veličina	Pakovanje	Poreklo	Jed. mere	Cena (din)		
							min	max	dom
1	Blitva	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	veza	20.00	30.00	30.00
2	Cvekla	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	50.00	60.00	60.00
3	Celer	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	180.00	200.00	200.00
4	Karfiol	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	60.00	70.00	70.00
5	Krompir	beli	srednja	standardno	Domaće	kg	40.00	50.00	50.00
6	Krompir	crveni	srednja	standardno	Domaće	kg	40.00	50.00	50.00
7	Kupus	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	25.00	40.00	30.00
8	Luk beli	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	400.00	420.00	400.00
9	Luk crni	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	40.00	50.00	50.00
10	Paškanat	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	200.00	220.00	200.00
11	Pasulj	šareni	srednja	standardno	Domaće	kg	270.00	280.00	270.00
12	Pasulj	beli	srednja	standardno	Domaće	kg	280.00	300.00	300.00
13	Peršun	korenaš	srednja	standardno	Domaće	kg	180.00	200.00	200.00
14	Peršun	lišćar	srednja	standardno	Domaće	veza	20.00	30.00	20.00
15	Pečurke	šampinjoni	srednja	standardno	Domaće	kg	180.00	200.00	200.00
16	Paradajz	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	80.00	100.00	100.00
17	Šargarepa	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	40.00	70.00	60.00
18	Zelena salata	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	komad	40.00	50.00	40.00
19	Praziluk	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	100.00	120.00	100.00
20	Paprika	ljuta	srednja	standardno	Domaće	kg	300.00	320.00	300.00

21	Spanać	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	130.00	150.00	150.00
22	Rotkvica	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	veza	40.00	50.00	40.00
23	Paprika	šilja	srednja	standardno	Domaće	kg	80.00	90.00	80.00
24	Paprika	Babura	srednja	standardno	Domaće	kg	80.00	90.00	80.00
25	Brokola	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	130.00	150.00	150.00
26	Tikvice	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	100.00	130.00	120.00
27	Patlidžan	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	40.00	50.00	40.00
28	Krastavac	Kornišon	srednja	standardno	Domaće	kg	60.00	70.00	70.00

REPUBLIKA SRBIJA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

IZVEŠTAJ ZA VOĆE - ZELENA PIJACA

Datum prikupljanja podataka: 26/10/2015

Mesto prikupljanja cena: Požarevac

*Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko nije drugačije naznačeno.

R.br	Proizvod	Tip ili sorta	Veličina	Pakovanje	Poreklo	Jed. mere	Cena (din)		
							min	max	dom
1	Banana	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	140.00	150.00	150.00
2	Jabuka	ostale	srednja	standardno	Domaće	kg	50.00	60.00	50.00
3	Kruška	ostale	srednja	standardno	Domaće	kg	100.00	120.00	120.00
4	Limun	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	180.00	220.00	200.00
5	Lešnik	očišćen	srednja	standardno	Domaće	kg	900.00	1100.00	1000.00
6	Orah	očišćen	srednja	standardno	Domaće	kg	550.00	700.00	600.00
7	Kivi	sve sorte	srednja	posebno	Domaće	kg	150.00	170.00	170.00
8	Dunja	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	100.00	120.00	100.00
9	Pomorandža	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	170.00	200.00	200.00
10	Mandarina	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	150.00	170.00	170.00
11	Jabuka	Delišes zlatni	srednja	standardno	Domaće	kg	90.00	110.00	100.00
12	Jabuka	Delišes ruž.	srednja	standardno	Domaće	kg	90.00	110.00	100.00
13	Jabuka	Jonagold	srednja	standardno	Domaće	kg	70.00	90.00	80.00
14	Nar	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	200.00	250.00	250.00
15	Grožđe	belo ostale	srednja	standardno	Domaće	kg	100.00	120.00	120.00
16	Grožđe	crno ostale	srednja	standardno	Domaće	kg	100.00	120.00	120.00
17	Grožđe	crno Hamburg	srednja	standardno	Domaće	kg	130.00	150.00	150.00
18	Grožđe	belo Afuz Ali	srednja	standardno	Domaće	kg	130.00	150.00	150.00